

Leerrede over Romeinen 8: 3, uitgesproken op Woensdagavond 14/12/49 te Schiedam door H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 147: 6

Lezen - Maléachi 4

Voorrede.

De psalm die wij zo-even zongen, is van een ingrijpende en verheven inhoud. Immers, al werkt er maar het allerminste van de vreze Gods in het hart, dan zijn wij allerhande moeite, kruis en ellende onderworpen. Want wij mogen wel godsdienstig, vroom, kerkelijk zijn, het erg "zwaar" nemen, enz., maar: godsdienstig zijn, is zeer verschillend van godvrezend. Godsdienst brengt ons nergens; hooguit worden wij hier, op dit benedenrond, aangemerkt als een nette godsdienstige man of vrouw, zodat men van ons zegt: "Ja, dat is wel een deugdzaam mens."

Als er geen onderscheiden kennis is van God en van Zijn werken, dan kan men het op godsdienstig terrein soms zelfs zó ver brengen, dat wij door anderen worden aangemerkt als een begenadigde, want: "Dat kan je wel zien! Hij doet dit, laat dat, gaat naar de kerk, neemt zijn plichten waar." Maar ... daarbij blijft de mens besloten in de staat van nacht en duisternis, want men is van God afgefallen! Van de vreze Gods staat er iets anders, en wel: dat het, het beginsel is der ware wijsheid. Dus ook niet zó, dat een mens, waar van de vreze Gods is, iemand zou zijn die het wéét, die voor de dag kan komen! Maar er ligt als grondslag, het beginsel van de ware wijsheid.

En de ware wijsheid is: de kennis Gods. De apostel Paulus schrijft in zijn brief aan Titus: "Wij waren eertijds onwijs." Wat bedoelt hij daarmee? Dit: al was hij een geleerde - onderwezen door een vermaarde professor, Gamaliël - maar buiten de kennis van God, dan was hij onwijs; het was slechts dood verstand. Zelfs vervolgde hij de gemeente des HEEREN, en zocht hij die te verwoesten. Luther placht te zeggen: een onwedergeborene is krank van zinnen. Sálomo zegt dan ook dat de wijsheid het voornaamste is.

De vreze des HEEREN is het beginsel tot de ware, rechte kennis van God, onze Schepper, dus de grondslag dat satan ons zal verliezen. Nu kunnen wij ons zó wel indenken dat degenen in wie de vreze Gods gaat werken, hier aanstonds in de strijd worden gewikkeld. Satan laat zich niet zómaar zijn vaten ontroven! Hij tracht zijn rijk staande te houden, en niets te verliezen.

Laten wij er daarom op letten dat, waar maar de minste vreze Gods gaat werken, daar innerlijk de strijd en de moeite begint. Waar moeten zij dan heen? Waarheen? Die moeten - in de ellende in de wereld en bij zichzelf, in allerhande strijd en moeite - de handen en harten gaan opheffen tot God.

Dat sluit dan niet in: even een gebedje doen, of (zogenaamd eenvoudig en nederig uitgedrukt) een zuchtje doen! Dat is het niet, maar dit: dat de innerlijke behoefte in het hart - er zitten belangen! -onder strijd, duisternis en ellende zich gaat uitspreken tot God. Dàt wordt genoemd: "Nederig naar Hem vragen." Dus, wat in ons is, wat in het hart ligt, gaat zich uitspreken tot God. Waar moet men anders heen? Naarmate men gaat ontwaren, dat alles buiten Hem de dood is, treedt dàt op de voorgrond.

Het is wel jaren geleden, maar ik weet het nog alsof het gisteren gebeurd is, van een man die hier jaren onder het gehoor kwam. Toen die man op sterven lag, en ik bij hem kwam en zei: "Wat nader jij met rasse schreden de drempel der eeuwigheid! Als ik zo kijk, dan is dit de laatste dag." Hij zei: "Ja, dat is waar." En op mijn vraag: "En, hoe is het?" Was zijn antwoord: "Och, ik heb de laatste week zo in duisternis verkeerd, maar nú is God geen land meer van duisternis!"

Alles ontvalt me; maar nu ligt er hìer wat, en dàt spreekt zich uit tot God, en is het:

De HEER betoont Zijn welbehagen,
aan hen, die ned'rig naar Hem vragen.

Hij zei: "Je verstaat dat wel, hè? Niet dat ik nu een gebedje lig te doen, maar wat in mij is, dat spreekt zich uit tot de Oorsprong, en brengt in mijn ziel teweeg:

Maar, blij vooruitzicht, dat mij streelt! ..."

Wat ik u bidden mag, let er op, dat de vreze des HEEREN het beginsel is der ware wijsheid. Want daardoor wijkt men af van alle kwaad! Wat is dat? Alles buiten God. En heeft men lief alle goed! Wie is goed? Niemand, dan Eén, namelijk God; en wat uit Hem vloeit, namelijk Zijn werken, die zijn goed. Zo is dan de vreze des HEEREN het beginsel der wijsheid. Wèrkt daarvan in ons, dan spreekt dat zich uit tot Hem. Daarvan zegt Hijzelf, dat Hij Zijn welbehagen betoont aan hen, die ned'rig naar Hem vragen. Hij wil dat in vrucht gaan bewijzen en bevestigen. Toe, laat dan de strijd woeden, de ellende zich vermenigvuldigen, als dan het hart zich maar gaat uitspreken: ik heb buiten U geen toevlucht, ik ben op U aangewezen! Al moge het dan schijnen, alsof alles tegenloopt, niet iets, maar àlles tegen is, blijf dan aan die God hangen! Hebben wij buiten Hem niets? Dat is ten zèerste op zijn plaats, want wat wij buiten Hem hebben, hebben wij te véél. Dan moeten wij uit de armoede op Zijn goedheid hopen, opdat Hij kan bevestigen dat Hij goed en goeddoende is aan Zijn ellendigen. Dan schiet daaruit over de hulde en dankzegging aan Zijn Majesteit. Ik vraag dan uw aandacht voor het woord der Schriftuur dienaangaande, doch zoeken wij vooraf Gods aangezicht om een verbeurde zegen.

Tekst:

Het woord waarvoor wij uw aandacht vragen, vindt u in het 3e vers van het 8e hoofdstuk uit Paulus' zendbrief aan de Romeinen, waar Gods Woord aldus luidt:

Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zèndende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees.

Leerrede:

Het vers dat wij uw aandacht voorlazen, is van een zeer rijke en grote inhoud. Wij zullen daarom vanavond alleen bij de leer van de wet stilstaan, opdat wij daaruit tèmeer zouden kunnen zien de noodzaak van Christus' komst in het vlees, en opdat wij met het aanstaande Kerstfeest tèmeer zouden opmerken Gods oneindige grote liefde en barmhartigheid.

Want, wat der wet onmogelijk was - om ons te zaligen - heeft God, die God tegen Wie wij gezondigd hebben, bij Wie wij zo diep in de schuld staan, Zijn Zoon gezonden in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees, opdat wij, gevallen schepselen, weer vrijuit zouden kunnen gaan, en bij God worden aangemerkt, als hadden wij nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als hadden wij zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor ons volbracht heeft, in zoverre wij zulke weldaad met een waar gelovig hart aannemen.

Wij zeiden dan, dat wij vanavond alleen bij de leer der wet willen blijven stilstaan, anders zouden wij ons zo moeten haasten om het in zijn geheel te verhandelen, en overall iets van te zeggen.

De apostel begint dit hoofdstuk met: "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Hij handelt in toepassing op hetgeen in voorgaande hoofdstukken, inzonderheid in hoofdstuk zeven, verhandeld is, en zegt, dat er voor een mens in Christus Jezus geen oordeel, geen verdoemenis meer is.

Hij zegt dus niet, dat er aan een mens in Christus niets verdoemelijks meer is, zodat zij volmaakte heiligen zouden zijn. Neen, dat zijn zij, als zij afgelegd zullen hebben een lichaam der zonde en des doods, en dáár zullen zijn, waar Christus is, Die hen een plaats heeft bereid. Dáár zijn geen zonden; híer wèl. Maar Paulus legt er de nadruk op, dat er voor hen geen oordeel meer is; de verdoemenis is er niet meer; dat heeft afgedaan. Wat is er dan wel voor hen? Zaligheid en eeuwig leven! Want dat heeft Christus voor hen verdiend.

Dat wordt in het derde vers nader uiteengezet. "Want hetgeen der wet onmogelijk was - om zalig te maken - dewijl zij door het vlees krachteloos was." Dáárom heeft God Zijn Zoon gezonden tot Zaligmaker - alles te verdienen wat tot de zaligheid nodig was - opdat de wet des Geestes des levens in Jezus Christus ons vrij zou maken van de wet der zonde en des doods.

Tot recht onderscheid hebben wij echter acht te geven dat het niet zó is: ja hoor, God heeft Zijn Zoon gezonden als Zaligmaker, Die maakt van zonden vrij, dus, vanzelf, je moet bij Jezus zijn; met de wet heb je niets te maken, want Jezus is Zaligmaker en niet de wet.

Maar, hebben wij zo-even niet met aandacht geluisterd naar dat korte hoofdstuk uit Maleáchi, die de laatste profeet zou zijn tot op de komst van Christus? Daarin lezen wij onder meer: "Gedenkt der wet van Mozes, Mijn knecht, die Ik hem bevolen heb op Horeb aan gans Israël, der inzettingen en rechten." Daar zegt God dus niet, dat met de komst van Christus het dan afgedaan is met de wet. Neen. In het minst niet. Maar God legt daar nog eens - eer het Oude Testament afgesloten wordt - in het bijzonder de nadruk op.

Dus God wil, dat wij terdege acht zouden geven op de heilige, reine, vlekkeloze wet, die wet die op Horeb gegeven is. Daar verstaan wij dus onder, de zedelijke wet, de wet der Tien Geboden. Die wet is van dezelfde inhoud als die, welke bij Adam en Eva ingeschapen was in het hart, in de staat der rechtheid.

Zij hadden dan niet de geschreven wet, maar wat is de hoofdinhoud van de wet? Dat leert ons toch Christus in één hoofdsom: "Gij zult liefhebben den Heere, uw God." "Ja, maar Die heb ik wel lief." Néén, zó niet; doch met geheel uw hart, met geheel uw ziel, met geheel uw verstand en met geheel uw kracht. God vraagt ons dus op, om met ons ganse zijn, als schepsel Gods, met ziel en lichaam, hélemaal Hem boven alles lief te hebben. "Dat is - zegt Jezus - het eerste en grote gebod. En het tweede aan dit gelijk is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten." Dat was bij Adam en Eva ingeschapen.

Want uit kracht van die reine schepping konden zij niet anders dan God liefhebben, en, mede uit kracht der schepping, zijnde rein en goed uit 's Makers hand voortgekomen, konden zij ook niet anders dan elkander liefhebben. Ook is Eva niet uit het stof geformeerd gelijk Adam, maar uit een rib van Adam, zodat Adam zei: "Deze is ditmaal been van mijn benen, en vlees van mijn vlees! Men zal haar Manninne heten, opdat zij uit de man genomen is." Dus ook de natuur der schepping zelf bracht met zich mee, om de naaste lief te hebben als zichzelf.

Door de zondeval is dat te gronde gegaan, gehéél teloor. Want, welk een schrikkelijke, schrikkelijke daad is dat geweest, het zich afwenden en afkeren van God, en satan te geloven! Door satan meer te geloven dan God, heeft Adam zich van God losgemaakt. Adam was door God gesteld als hoofd in het verbond der werken en vertegenwoordigde zijn ganse nageslacht. In hem zijn wij dus geheel los van God komen te staan.

Daarom lezen wij in de Schriftuur steeds weer van goddelozen, zijnde mensen die los van God zijn, die dus op eigen benen staan, die een eigen pad bewandelen. Die zó verdorven zijn, dat er in plaats van liefde tot God en tot de naaste, er in het hart woont: "Wijk van ons, want aan de

kennis van Uw wegen hebben wij geen lust." Dat is de natuurstaat, door de zondeval, die mij, u, een ieder eigen is en wat Job deed zeggen: "Wie zal een reine geven uit de onreine? Niet één." Daarom zijn wij verdorven van 's moeders lijf aan, van de buik af, zonder God in de wereld. Verschrikkelijk deel!

Wanneer een mens gaat ontwaren in welk een verdorven staat hij is, dan kan hij zichzelf wel gaan opleggen dat het móet, om God boven alles lief te hebben en de naaste als zichzelf, maar dan bewijst men, alleen al met dat te zeggen, en met dat te proberen, dat men een overtreder is. Want dat behoort niet te geschieden uit: "het móet!" Immers, gelijk een boom die goed is, ook goede vruchten voortbrengt, zo behoort uit ons de liefde tot God en de naaste als vrucht openbaar te worden. Als het dus is: "ik moet", dan bewijst men: ik ben zo niet, ik ben een ondeugdelijk mens. Nu wil ik mij met geweld vrucht opleggen en openbaar brengen, wat niet kàn. Jezus zegt dan ook: "Maakt de boom goed en zijn vrucht goed." Deugt de boom niet, dan kan ook de vrucht niet deugdelijk zijn.

Het woont dus niet in ons, al kan het soms heel ver gaan. Kijk maar eens naar die rijke jongeling toen hij tot Jezus kwam en vroeg: "Goede Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?" Jezus zei tot hem: "Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed, dan Eén, namelijk God." Daarmee te kennen gevend: gij zijt niet verlicht, anders zoudt gij in Mij zien dat Ik waarachtig God ben. Maar hij was niet verlicht, hij zag dat niet, daarom noemde hij Hem een goede meester.

Nochtans zegt Jezus: "Gij weet de geboden." Waarop de jongeling zegt: "Meester! al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid aan; wat ontbreekt mij nog?" Dan lezen wij: "En Jezus, hem aanziende, beminde hem." Dan is het dus zo, dat Jezus de heilige en goddelijke wet zó eert, zó liefheeft, dat Hij iemand die zegt: Meester! die heb ik onderhouden vanaf mijn jonkheid, liefheeft. Hij had dus uitwendig naar de wet zien te leven.

Hoewel dat aangenaam is in de ogen van Christus, en hóe dat ook op zijn plaats is, waaruit Jezus hem beminde, maar, zo is het niet tot zaligheid. Want, als Jezus verder spreekt: "Verkoop alles, wat gij hebt, en geef het de armen, en gij zult een schat hebben in de hemel; en kom herwaarts, neem het kruis op, en volg Mij", dan gaat hij bedroefd heen.

Wat deed Jezus nu? Hij ontdekte hem daarmee aan de geestelijkheid van de wet, dat hij wel uitwendig naar de geboden geleefd had (wat Jezus' goedkeuring wegdraagt) maar dat de wet geestelijk is.

Bedoelde Jezus met: "Verkoop alles wat gij hebt", dat iemand die ruim bedeed is met aardse goederen, aan het uitdelen moet gaan? Dat Jezus daar gesproken zou hebben over gemeenschap van goederen en dat er vrijheid, gelijkheid en broederschap behoort te zijn? Dat Jezus, zoals tegenwoordig wel eens gezegd wordt, de eerste socialist is geweest?

Bèn je helemaal! Zo heeft Jezus niet gesproken, maar Hij predikte daar de geestelijkheid van de wet. Vanaf het begin is er armoede en rijkdom geweest, en van standen die God Zelf gewerkt heeft. Men mag daaraan doen en laten wat men wil, om dat weg te krijgen, maar dat krijgt men niet gedaan. God gaat voor geen mens opzij! De mens moet voor God opzij, en voor Zijn Woord! Laten wij daar acht op geven.

Wij zeiden dan: de geestelijkheid van de wet. Waarin bestond die dan? Wel, nu kwam het er op aan, of die man uit zijn aard en natuur God boven alles lief had. En nu blijkt, dat het zo niet is, want hij hield meer van zijn geld. Dàt wil Jezus voor de dag brengen. En dan: het kruis opnemen, en Jezus volgen! Dan gaat hij bedroefd heen en komt er voor de dag, dat, al heeft hij nu uitwendig naar al de geboden van God geleefd, hij in plaats van God boven alles lief te hebben en de naaste als zichzelf, hij het meest van zichzelf houdt. Hij is graag rijk. Wat hebben wij dan nodig?

Om de geestelijkheid van de wet te leren kennen. Anders denken wij soms, dat wij aardig naar de wil van God zijn, naar Zijn heilige wet. Maar als het er op aankomt, zijn wij dat niet; zijn wij helemaal fout! Daarom heeft God, vanaf de top van Sinai's berg, met nadruk Zijn wet laten verkondigen. Wij kennen de gehele geschiedenis; die kunnen wij in Gods Woord lezen. Nadat de verbondmaking had plaats gehad - Israël Zijn volk wilde zijn, Zijn rechten en inzettingen onderhouden, en Hij hun tot een God - sprak God tot Mozes, dat het volk zich moest heiligen en tegen de derde morgen gereed staan, want dan zou Hij Zelf tot hen spreken. Dàt was even wat! Die Majesteit zou dan als met een menselijke stem tot hen spreken, en Zijn wil te verstaan geven!

In de vroegte, als alles present is en Mozes het volk tot voor het aangezicht Gods leidt, dan ... schudt de aarde op haar grondvesten, de Sinai rookt, daar is donder en bliksem, een zware wolk, en het geluid ener zeer sterke bazuin, zodat al het volk verschrikt, en zelfs Mozes, de knecht van God, zei: "Ik ben gans bevreesd en bevende", van het gezicht van Gods vermogen, van Zijn Majesteit. Daar spreekt Hij (hoort eens, welk een liefde!): "Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb."

Men zou zeggen, dat het ganse volk wel "Hallelujah, geloofd zij God", zou roepen. Maar, wat doen zij? Daar God gaat spreken: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben"... en wat er verder volgt, dus van die Tien Woorden, vallen zij allemaal op de aarde en zeggen: "Dat God met ons niet spreke, maar spreek gij - Mozes - met ons, opdat wij niet sterven!" Zij hebben daar verstaan welk een Majesteit er bij God is, en welk een rein, heilig, vlekkeloos Wezen Hij is! Voor Hem heeft men geen bestaan! Want wat heeft God met die wetgeving gedaan? Daar heeft Hij iets van de heerlijkheid van Zijn Wezen geopenbaard. Wat is de wet anders, dan het uitgedrukte beeld van Zijn reine vlekkeloze natuur?

Ook hierop moeten wij letten, dat die wet - die 430 jaren later gegeven was dan de belofte die aan Abraham was geschied, namelijk, dat in zijn zaad, dus in Christus, al de volkeren gezegend zouden worden - deze belofte niet teniet doet, alsof God 430 jaren tevoren wel gesproken had van zaligheid door Jezus Christus, Die Hij Abrahams zaad noemde, maar dat God nu veranderd zou zijn en door de wet het volk wilde zaligen. Dat is in het minst de bedoeling niet.

Maar als dan Zijn gegeven wet, niet tot zaligheid is, wat bedoelt God daar dan mede? Wel, Hij wil ons te verstaan geven, hoe ik en gij moeten zijn. Niet dat wij nu moeten trachten om dat te worden, door zo goed en kwaad als wij kunnen dit te doen en dat te laten! Met andere woorden, als wij zo goed mogelijk oppassen en naar de wet leven, wij er dan wel wat op gaan lijken zodat God ons van Zijn genade en Geest kan schenken. Dàt is niet de leer van Oud en Nieuw Testament.

Onze catechismus vraagt: "Waaruit kent gij uw ellende?" Dan is het antwoord: "Uit de wet Gods." Als er geen wet is, is er geen overtreding. Maar als er een wet is, die als het uitgedrukte beeld is van Gods reine natuur, en God spreekt - gij zijt Mijn schepsel; Ik ben heilig, zo zijt dan ook heilig - wat kunnen wij daaruit leren? Hij is heilig, maar ik ben niet heilig. God is rein, maar ik ben niet rein. Ik behoor Hem boven alles lief te hebben, maar dat doe ik niet; en de naaste lief te hebben als mijzelf, maar dat doe ik evenmin.

Zo is dan de wet daartoe, dat wij er, als in een spiegel zouden zien ons vuil, bevlakt aangezicht, dat wij juist eens zouden leren kennen hoe diep, diep, DIEP wij gezonken zijn. God zegt niet, bij monde van de laatste profeet Maleáchi, dat, daar zij die wet toch niet konden onderhouden, het wel goed zou komen, want dat Hij Zijn Zoon zou zenden. Neen! Maar: "Gedenk der wet van Mozes, Mijn knecht, die Ik hem bevolen heb op Horeb aan gans Israël, der inzettingen en rechten." Dáár legt God nog eens de nadruk op, opdat wij maar geen polsstok zouden nemen om over de wet heen te springen, maar dat wij onszelf zouden leren kennen hoe diep wij gezonken

zijn en hoe ongelijkvormig wij aan de wet zijn, en wij zouden zien, hoe wij moeten zijn alsmede wat wij zijn.

Als wij hier dan lezen: "Hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was", wat ligt daar dan in begrepen? Immers dit, dat de wet goed is! Want: "De mens, die deze dingen doet, zal door dezelve leven." Als ik God boven alles liefheb, en de naaste als mijzelf, dan is het in orde, dan ben ik zalig, dan kan God niets op mij tegen hebben en zal ik door de wet gerechtvaardigd worden.

Maar nu staat er: "hetgeen der wet onmogelijk was", want die is door het vlees krachteloos gemaakt. De inhoud is dus: de wet is wel goed, maar ik deug niet. Want als de wet - naar recht en billijkheid - spreekt: "Gij zult", dan woont er in mijn natuur: "ik wil niet", en als de wet verbiedt, dan woont er in mijn natuur: "ik wil wèl".

Maar hoe goed de wet ook is, nochtans ligt daarin geen levendmakende kracht, die vloeit niet voort uit de wet! De wet komt wel tot mij en u met de eis: "Gij zult liefhebben den Heere, uw God en uw naaste als uzelf", doch de wet brengt ons niet de kracht aan, om dat te doen. Zelfs komt er krachtens onze verdorven natuur wat anders voor de dag, waaruit Paulus zei: "De wet werkt toorn."

Waar de wet met zijn eis op het hart van een zondaar gaat werken, en wij gaan begrijpen: "Ik kom straks in de hel terecht! God móet mij wel verdoemen, want ik ben een overtreder", daar gaat zo iemand als vanzelfsprekend aan het werk. Net als een drenkeling, die weet dat hij niet kan zwemmen, dan niet rustig ligt af te wachten met: "Mocht de Heere eens een redder zenden", maar gaat aan het plonsen zo hard als hij kan, en aan het roepen: "Hèlp!", al ziet hij niemand! Dat doet de nõdd. Zo gaan wij ook aan het werken, om, kòn het zijn, helemaal overeenkomstig de wet Gods te gaan leven.

Nu kan er - als iemand dat doet - wel gezegd worden: "O, dat is iemand, die bij Mozes onder dak is." Zulk een uitspraak wordt er toch wel eens gedaan? Of: "O, dat is maar een dienende Martha." Já, dat kan wel gezegd worden, máár ... als iemand niet probeert om aan de geboden Gods te voldoen, dan kan hij er ook niet achter komen dat hij het niet kan!

Als er een voorwerp op de grond ligt, dan kan ik er wel bij gaan staan en zeggen: "Ja, ik heb gelezen en heb horen zeggen dat ik het niet kan oplichten." Doch dan wéét ik het niet! Maar, als ik het beetpak en probeer om het van de grond te krijgen, en ondanks alle inspanning het me niet lukt, dan kan ik zeggen: "Dat is echt wáár, want ik heb het geprobeerd." Dan kan men dus uit de wetenschap opkomen, daar men het beproefd heeft. Een ander kan alleen maar zeggen, dat hij het van horen zeggen heeft.

Die vastloopt met: "Ik kan zó niet sterven", daar behoeft niemand iets te zeggen om hem aan de gang te krijgen, maar die begint er als vanzelfsprekend mee, om - zo hij dat kon - aan de eisen van de wet te voldoen. En de ervaring leert, dat, hoe meer wij daarmee werkzaam zijn, des te meer komt voor de dag, dat wij het niet kunnen. Wat is dan het einde van al ons werken? Dat men zelfs met gebalde vuisten staat: "Ik dóe wat ik kan, en het gáát niet!" Zo werkt de wet toorn. Ook komt voor (daar de wet door God Zelf is gegeven als het uitgedrukte beeld van Zijn reine natuur), dat wij wel wensen en onderwijl doen wat wij kunnen, dat God ons zulk een genade zou geven, om ons (om het zo eens te zeggen) een "handje te helpen". Dus, wij doen wat wij kunnen, en dàn nog wat genade er bij. Maar dat gaat óók niet. Als God dat deed, wie kreeg dan de eer? Wij! "Ik heb gedáán wat ik kòn, hóór!" Wij zouden dan met een driedubbele kroon lopen; nog hoger dan de kroon van de paus! Dat dóét God niet. Roep, bid maar; God geeft zo geen genade. Als je dan bijvoorbeeld nog zo'n woord ontvangt, zoals in Jesaja 27 staat: "Want het is geen volk van enig verstand; daarom zal Hij, Die het gemaakt heeft, Zich deszelve niet ontfermen, en Die

het geformeerd heeft, zal aan hetzelfde geen genade bewijzen." Als er geen nader licht is, dan zouden wij met de handen in het haar gaan zitten: "God wil mij geen genade schenken." Wáár moet het aankomen? Was ik maar nooit geboren!"

Maar, wat ís de inhoud, wat bedoelt God daar? Gods Woord leert ons: "En het zal te dien dage geschieden, dat de HEERE dorsen zal, van de stroom der rivier af tot aan de rivier van Egypte." De stroom der rivier was de Euphraat en de rivier van Egypte was de Nijl. De inhoud hiervan is, dat God handelen wil over erf- en dadelijke schuld. De Euphraat stroomde toch door het paradijs, en de wereld wordt dikwijls voorgesteld onder het beeld van Egypte. Zo wordt er onder verstaan èn het paradijs èn de wereld, dus onze erf- en onze dadelijke schuld. Dáár wil God over gaan handelen en dorsen.

Vervolgens staat er: "Doch gijlieden zult opgelezen worden één bij één, o gij kinderen Israëls!" Dus niet bij bosjes gelijk, maar persoonlijk in onderhandeling met God raken - ik heb gezondigd - dàt is de bedoeling. Dan staat er nog: "En het zal te dien dage - als wij zó met God in onderhandeling geraken - geschieden, dat er met een grote bazuin geblazen zal worden; dan zullen die komen, die in het land van Assur verloren zijn, en de heen gedrevenen in het land van Egypte; en zij zullen de HEERE aanbidden op de heilige berg te Jeruzalem." De inhoud is: herstelling. Dat is de vrucht van onderhandelingen met God. Dus, God wat hèlpen, dat gaat niet; werkelijk niet.

Bovendien eist de wet niet wat onbillijk is, maar wat recht en billijk is. Wij kunnen er niet aan voldoen. Waarom niet? De wet zou ons wel rechtvaardigen als wij aan de eisen er van voldeden, maar nu is dat der wet onmogelijk, want wij, verdorven mensen, kunnen niet aan de geboden voldoen. Krachteloos dus. Wat doet dàn de wet? Als wij er niet aan voldoen, spreekt de wet de vloek over ons uit, want er staat: "Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen." Zo eist de wet, en, kunnen wij het niet, dan slaat die wet ons halfdood en laat ons zó liggen. Zij geeft niet de minste levenskracht om te vervullen wat gevorderd wordt.

Gij moogt zeggen: "Maar dàt is een harde leer." Ja, en toch houden wij er zo van om onder de wet te zitten! "Maar man, waar heb je het nú over?" Ja, werkelijk! Want om ons uit genade te laten zaligen, dat is veel te goedkoop. Ja, over de Heere Jezus práten - Jezus is de Heiland der wereld - maar dáár heb ik het niet over. Er kan zoveel over Jezus afgepraat worden, maar wie laat zich zaligen uit genade? Heus, dat dóen wij niet; dat houden wij voor het láátst. "Nou, maar als ik zalig kon worden uit genade, zo maar hélemaal voor niets ....?!" Ja, dat kùnnen wij! Doch wij moeten er toe gedròngen worden. Want dat laten wij zó maar niet doen; dat is véél te goedkoop.

Het is eens op Delfshaven gebeurd, dat er een koopman liep met een wagen vis. Een rijke man kocht wat bij hem, en tijdens een praatje klaagde die visboer, dat hij bijna niets verkocht. Toen zei die rijke man dat hij die dag eens "voor niets" moest verkopen, dan zou hij het betalen. "Nou - zei die koopman - als ik dàt kon doen, dan was mijn wagen zó leeg." "Dat staat nog te bezien", meende de ander. "Nee, maar, dat weet ik wel zeker! Voor niets! Zonder dat het een cent kost!" "We zullen eens zien - was het antwoord - voor hoeveel heb je daar?" De portefeuille voor de dag en betaald. Toen zei hij: "Ga nu heel Delfshaven maar eens door en dan roep je maar, dat er "voor niets" vis te halen is. Ik loop wel een eindje achter je." Maar de man verkocht nog geen spiering; de vrouwen dachten dat ze beetgenomen werden, die bleven fijn in huis. Zó doen wij het geestelijk ook: het is veel te goedkoop. Er moet aanleiding, er moet oorzaak zijn.

Daarom is het zo noodzakelijk, dat wij de geestelijkheid van de wet dermate leren kennen, dat de wet de vloek gaat uitspreken over de overtreders, en dat de wet, waarmede wij delen (Luther noemt het: dat wij liever krom gaan zitten onder de eisen van de wet, dan dat wij ons aan Jezus en aan Zijn leer geven) ons verdoemt.

Uit onze afkomst, woont er zo'n verderf in ons, zodat wij op God tegen hebben. In ons hart ligt vijandschap tegen God, onze Schepper. Wij wensen niet als leeglopers - die Hem in het paradijs de rug hebben toegekeerd - terug te komen met twee lege handen en een melaatse ziel. Daarom spreekt God er Zelf van, dat wij het omzwerven liefhebben en dat wij het wel kunnen uithouden buiten Hem. Het is toch ernstig, dat die liefdevolle Majesteit in Zijn Woord zó van ons spreekt.

Daarom, zeggen wij, dat het zo op zijn plaats is, dat bij een ieder - wie het is, is het - de eis der wet gaat dringen, in de zin zoals Paulus spreekt: "De wet is bovendien ingekomen." En op een andere plaats: "Maar als het gebod gekomen is, zo is de zonde weder levend geworden", dus openbaar geworden. Laat de zaak maar eens voor de dag komen zoals zij is, dan zal dat vooreerst teweeg brengen, dat wij moeten gaan wanhopen aan ons eigen werk. En wij, als wij bij onszelf geen uitweg meer zien, ons oor te luisteren leggen of er nog andere taal is dan Horebs donder.

Ja, dat is er, het goddelijk genadewonder. Zodat wij oog gaan krijgen voor, en acht gaan slaan op het Evangelie, dat wij soms wel jaren gehoord hebben, maar waar wij niet op hebben gelet. Dus, dat er een Evangelie der genade is, dat spreekt: God wil zondaren, die voor de dag komen in schuld, als overtreders van de reine en heilige wet, zaligen "om niet". Dat kan teweeg gaan brengen, dat er in ons de behoefte gaat werken en zich in gebed gaat uitspreken: is er nog een weg, waardoor wij die welverdiende straf kunnen ontgaan en wederom tot genade kunnen komen?

Als wij de wet goed gaan zien, dan is het een welverdiende straf, want wij gaan door de wet de schrikkelijkheid van de zonde zien; ons waarnemen als een monster, vreselijk! Zodat de ellende van de wet - die veroordelen, verdoemen gaat - bij ons teweeg gaat brengen de behoefte aan genade en gebed. Dan is de uitgang des harten tot God, onze Schepper: genade, genade! Dat wij dat bij Hem gaan zoeken.

"Want hetgeen der wet onmogelijk was - zegt Paulus - dewijl zij door het vlees krachteloos was." De wet kan niet zaligen; de wet kan niet rechtvaardigen, dat is onmogelijk! De wet kan de zonde niet door de vingers zien, er niet overheen stappen, maar moet die verdoemen, vaagt weg al wat niet is naar de wet. Het moet geheel in overeenstemming zijn met de wet. Geen broddelwerk!

Zo zien wij dus, dat de leer van de wet de mens vernedert, en wel dermate, dat zij hem geheel uitschakelt uit al zijn doen en laten, ons in het stof brengt. De ellendige zondaar gaat kennen, dat als nu genade niet als genade - dat is pardon - openbaar wordt, het voor eeuwig fout, voor eeuwig mis is. Dat wij dan voor eeuwig moeten verzinken, wat insluit: voor eeuwig ter helle moeten varen. Voelen wij nu niet (er wordt wel eens gezegd: "Was er maar nood!") dat, als wij de wet leren kennen, er vanzelf wel nood ontstaat? Iemand die in het water ligt en niet kan zwemmen gaat vanzelf wel roepen, want er is nood. Al zou hij anders zijn woorden nog eens netjes overdenken, deftig formuleren en vormelijk uitdrukken, maar in 't water vergeet hij dat. Of hij wel deftig of vormelijk spreekt, dat komt niet eens bij hem op, maar hij roept: "Help", want er is nóód.

Zo verliezen ook wij onder de wet alle vroomheid, alle vormelijkheid. De werkelijkheid wordt op de voorgrond gebracht: hoe moet het met mij aankomen? Want als het zó gaat, dat zal zijn een verzinken daar, waar wening is en knersing der tanden.

Wij zeggen dus met Paulus, dat de wet niet bekwaam is om levend te maken, anders zou de rechtvaardigheid uit de wet zijn. Maar daar dat niet kan, en de wet ons onder de vloek laat

liggen, zo openbaart zich daarin de noodzakelijkheid dat ik een Ander nodig heb, die mij helpt, Eén nodig is, die mij dient. En dat is alleen: Jezus Christus!

Voelen wij nu aan waartoe God zegt: "Gedenk de wet van Mozes, Mijn knecht, die Ik hem bevolen heb op Horeb aan gans Israël, der inzettingen en rechten!?" Die daar het meest om hebben moeten denken en er rekening mee hebben moeten houden, hebben het verlangendst uitgezien naar de komst van Christus. Die onder ons het meest met de wet zitten - de vloek zich uitspreekt, de kennis der zonde voor de dag gebracht heeft, en de wet zó in haar geestelijke inhoud openbaar wordt dat men gevoelt: ik ben vleselijk, ik kan niet aan de eis voldoen - daar zal het meest de behoefte geboren kunnen worden aan de komst van Christus.

Is Hij al in het vlees gekomen (wij bedoelen daarmee: Zijn komst in het hart), dan zal daar het meest behoefte kunnen geboren worden aan Kerstfeest, zodat het is: Jezus geboren, geboren ook voor mij. Dat brengen dan de omstandigheden teweeg.

Er is bij God een reine orde, zulk een reine orde, dat de wet ons vormt, schikt om het bij onszelf geheel buiten hoop te stellen, opdat wij geheel aangewezen zouden zijn op Jezus Christus.

Dan nog in het kort tot toepassing: Als gij onder ellende en jammer gaat, geen uitkomst ziet, toe, pak het op, wat er ook moge voorkomen. Leer het al grondiger en zakelijker verstaan dat de wet u niet kan helpen, en dat door het verderf dat in u woont van uw afkomst. Krachteloos wordt het genoemd. Leer dat kennen, opdat gij niet met Jezus in de mond zoudt lopen, maar er noodzaak zou bestaan voor Jezus' openbaring en overkomst in het hart.

Satan woedt daarop, hij ziet ons liever in vroomheid, in vormelijkheid, want hij weet wel, dat, als wij in schuld en vernedering komen, en schande, oordeel en vloek aanpakken, wat hier verder staat in deze tekstwoorden. Dat is hem, al sedert eeuwen, bekend, dat God - die God tegen Wie wij gezondigd hebben - bewogen is geweest van voor de grondlegging der wereld om Zijn Zoon te zenden, Die alle zaken zou uitrichten - Eén voor allen aan de wet zou voldoen - en ons de vrucht van Zijn arbeid, in ons oordeel en vloek zou leren kennen.

Pak dan op wat voorkomt. Wij zijn allicht te hoog, maar kunnen nooit genoeg vernederd zijn. Wij nemen allicht een te hoge plaats in, maar nooit een te lage plaats. Wij zijn allicht te goed en te deugdelijk, maar nooit te verdorven. Wij hebben allicht nog te veel praats, en zijn nooit te veel uitgeschakeld. Opdat er plaats zou zijn voor God en Zijn genade, voor Christus en Zijn schatten en weldaden.

Dat God, de Almachtige, daartoe dan nog Zijn Woord en leer heilige en dienstbaar stelle, opdat onze ogen op Jezus Christus geslagen zouden zijn. Ook als wij genade en aanneming verkregen hebben, laten wij het al meer gaan leren dat in ons, dat is in ons vlees, geen goed woont, dat de wet geestelijk is, en ook geestelijk volbracht moet worden, zodat wij alleen maar uit Zijn genade in Christus naar de wet zijn en daaruit Gode welbehagelijk. Gedenke Hij ons daartoe, de almachtige en volzalige Jehova, om Zijns verbonds wil. Amen.

Slotzang.

Psalm 25: 7

Gods verborgen omgang vinden, ...

Zegen.

Gaat voorts heen in vrede, en ontvangt de zegen des HEEREN:

De genade van onze Heere Jezus Christus, de liefde Gods des Vaders en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes zij en blijve met u allen. Amen.